

Návratka (můžete ji vyplnit i na internetu na <http://www.nesehnuti.cz>)

SYMPATIZANT / SYMPATIZANTKA NESEHNUTÍ

titul, jméno a příjmení:

datum narození:

adresa:

e-mail:

Příspěvek posílám na Transparentní účet NESEHNUTÍ Brno
č. **1190794001/2400** vedený u **eBanky**.

- složenkou ve výši..... Kč
- vkladem hotovosti ..... Kč na pobočce eBanky, a. s.
- trvalým příkazem k úhradě ve výši .....Kč
měsíčně/čtvrtletně z bankovního účtu číslo:
- jednorázovým příkazem k úhradě ve výši .....Kč
z bankovního účtu číslo:

Vaše finanční podpora nám umožní pokračovat v řadě započatých kampaní a projektů na ochranu lidských práv a životního prostředí.

V případě zaslání ročního příspěvku ve výši 365 Kč (= 1 Kč denně) a více jednorázově, nebo 30 Kč a více měsíčně (90 Kč čtvrtletně), odpovězte prosím na následující otázky (nehodící se škrtněte):

- 1) Mám zájem o zaslání zpravodaje Alarm:
ANO NE
- 2) Mám zájem o zaslání dalších informačních materiálů:
ANO NE
- 3) Mám zájem o zaslání informací o akcích:
ANO NE
- 4) Mám zájem o zaslání tiskových zpráv NESEHNUTÍ:
ANO NE
- 5) Mám zájem aktivně se zapojit do činnosti NESEHNUTÍ:
ANO NE

Děkujeme vám za vyplnění a poslání této návratky, je pro nás velmi důležitá pro správnou identifikaci vašeho příspěvku (pouze z bankovního účtu nelze rozpoznat odesílatele platby).

Finanční dary ve výši 1 000 Kč a více u fyzických osob a 2 000 Kč a výše u právnických osob lze odečíst ze základu daně. Darovací smlouvu vám rádi na vyžádání zašleme.

podpis sympatizanta / sympatizantky NESEHNUTÍ

Podpisem dávám výslovný souhlas se zařazením údajů do evidence sympatizantů/ek NESEHNUTÍ (v souladu se zákonem 101/2000 Sb. – Zákon o ochraně osobních údajů).

Poznámka: vložte do obálky a pošlete na adresu NESEHNUTÍ.

Dopadem stereotypního uvažování a konání na různých úrovních je faktická nerovnost žen a mužů. Vedle problematiky (ne)rovných příležitostí žen a mužů v rodině, zaměstnání či politice je to např. i problém násilí na ženách, u kterého byla (vedle sociálně-ekonomických rozdílů mezi ženou a mužem a násilným řešením mezilidských konfliktů) jako jedna ze základních příčin identifikována všeobecně přijímaná představa o roli a autoritě mužů – ideálu mužské moci a dominance, tvrdosti a cti.

I když se postupem času tradiční genderové role a stereotypy rozostřují a ženy i muži mají volnější možnost rozhodnutí, musí stále překonávat překážky, které jim stereotypní pohled na ženskou a mužskou roli přináší. Při jejich řešení je třeba myslet na to, že tyto stereotypy v našich životech udržuje společnost – systém, jehož nedílnou součástí jsme i my a na každém/každém z nás proto záleží, zda omezení v podobě genderových stereotypů překonáme.

SOUVISEJÍCÍ POJMY

Genderová studia (též studia rodu, Gender Studies) je akademický multidisciplinární obor zabývající se výzkumem a rozбором systému genderových vztahů a genderového rozměru v různých oborech.

Genderová perspektiva vyjadřuje reflexi genderových rozdílů a pozornost jim věnovanou v jakékoliv oblasti sledování či činnosti. Oproti tomu termín **genderová slepost** poukazuje na ignorování či neschopnost vzít v úvahu otázku genderové rovnosti.

Gender mainstreaming označuje strategii pro propagaci a dosažení rovnosti žen a mužů. Spočívá v začlenění hlediska obou pohlaví do každodenních otázek, na všech úrovních rozhodování a ve všech oblastech politiky. Všechny návrhy (ve stádiu plánování, realizace i hodnocení) jsou zvažovány z hlediska situace a příležitostí žen a mužů s cílem dosáhnout rovnosti.

Gender budgeting se opírá o princip spravedlivého přerozdělování finančních prostředků z hlediska rovných příležitostí obou pohlaví. Jde o začlenění genderového hlediska do procesu přípravy veřejných rozpočtů, neboť v populaci je přibližně stejný podíl žen a mužů, a proto by ve stejném poměru měly být veřejné zdroje rozděleny rovnoměrně mezi obě pohlaví tak, aby byly podporovány projekty, které slouží jak ženám, tak mužům.

Pozitivní akce (též pozitivní diskriminace) obsahuje kroky zaměřené na určitou skupinu, které mají za cíl postupně odstranit a předcházet diskriminaci nebo napomoci vyrovnat znevýhodnění, která vycházejí ze stávajících postojů, chování a struktur.

Rovné příležitosti žen a mužů je pojem, který zahrnuje neexistující bariéry na základě pohlaví pro účast na ekonomickém, politickém a sociálním životě – neexistenci přímé či nepřímé diskriminace na základě pohlaví. Oproti tomu **sexismus** je diskriminace na základě pohlaví, v naší společnosti zejména znevýhodnění žen na základě jejich příslušnosti k ženskému rodu.

Leták byl vydán v roce 2005 v rámci kampaně Ženská práva jsou lidská práva jako součást projektu Vzděláním k překonání genderových stereotypů a nerovností, který finančně podpořilo Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR.

– vytištěno na recyklovaném papíře –

NEzávislé Sociálně Ekologické HNUTÍ – NESEHNUTÍ Brno

Údolní 44, 602 00 Brno
tel./fax: 543 245 342, e-mail: brno@nesehnuti.cz
<http://www.nesehnuti.cz>

další internetové stránky:

<http://zbrane.ecn.cz> (kampaň Zbraně, nebo lidská práva?)
<http://jmz.ecn.cz> (kampaň Jídlo místo zbraní)
<http://uprchlik.ecn.cz> (kampaň Bezpečí pro uprchlíky)
<http://ekoporadna.nesehnuti.cz> (ekologická poradna)
<http://www.hyper.cz> (kampaň Zaostřeno na hypermarkety)

lokální kontakt:

☐ _____ ☐
☐ _____ ☐

<http://zenskaprava.ecn.cz>

knihovna a distribuce – vzdělávací semináře – přednášky na školách – publikace – letáky – výstava – odkazy

Podpořit dobrou věc už nemůže být snadnější.

pošlete SMS ve tvaru: **DMS NESEHNUTÍ**
na číslo: **87777**

Podpořte aktivity v oblasti ochrany lidských práv a životního prostředí (výlety a kulturní aktivity pro uprchlíky, rozdávání jídla pro bezdomovce, vzdělávací programy, knihovnu, workshopy, ochranu stromů, publikaci informačních materiálů, filmové projekce, besedy pro veřejnost – pro vás). Zaplatíte 30,- Kč + DPH. NESEHNUTÍ z toho obdrží nejméně 27,- Kč. **Děkujeme.**

Gender a genderové stereotypy

Lidé se definují různými způsoby, a jedním z nejzákladnějších je jejich určení z hlediska pohlaví. Zdálnivě jednoduché vymezení **žena** – **muž** však v sobě nese i jiný rozměr než pouhé konstatování anatomických odlišností člověka.

S označením „žena“ – „muž“ jsou (vedle podoby a funkce pohlavních orgánů, složení chromozomů či třeba rozsahu ochlupení) pro nás spojeny i představy určitého souboru osobních vlastností a vzorců chování, včetně toho, jakým činnostem se takto označení jedinci věnují, jaké hodnoty vyznávají či jak se oblékají.

V této souvislosti proto rozlišujeme dva základní aspekty pojmů „žena“ a „muž“:

- **pohlaví** – udává biologické (fyzické) rozdíly dané ženám a mužům již od narození
- **gender (rod)** – udává sociální a psychické rozdíly získávané ženami a muži v průběhu života. Jedná se o proměnlivou, společensky vytvářenou (konstruovanou) kategorii.

PŘEDPISY A NAŘÍZENÍ

Od tohoto způsobu rozdělování jsou odvozeny i tzv. **genderové role** – souhrn očekávaných (předepsaných) jednání, způsobů jednání a chování, kterými se projevujeme jako ženy a muži. Genderové role si každá/každý osvojujeme v rámci procesu socializace již od prvních týdnů života.

Genderová socializace vyjadřuje proces učení se ženským a mužským rolím, ve kterém si už od útlého věku osvojujeme sociální normy, hodnoty, utváříme si své vlastní „já“. Jedinec se učí, jak by se měl jako holčička/žena nebo chlapeček/muž chovat, vyjadřovat, oblékat, ale třeba i projevovat vůči svému okolí, neboli utváří si svoji **genderovou identitu**. Zvláště intenzivně probíhá socializace v rané fázi dětství, ale do jisté míry pokračuje po celý život. Primárně rodiče, poté škola, kontakt s vrstevníky, používaný jazyk a samozřejmě i média a další sociální instituce vedou dívky a chlapce (a následně i ženy a muže) k vlastnostem a projevům, které jsou v souladu s jejich představou o genderových rolích žen a mužů. Na základě působení okolí a vlastních dispozic si lidé budují genderovou identitu jako součást identity osobní, učí se chovat jako žena či jako muž.

Genderové role nejsou určeny stejně ve všech společnostech a kulturách světa, ani ve všech vrstvách a subkulturách jedné společnosti a navíc jsou historicky a časově proměnlivé. Patří sem představy o pozici žen a mužů v rodině, o ženské a mužské kráse, vlastnostech nebo vhodných oborech pro profesní zaměření apod.

ŽENŠTÍ MUŽI, MUŽSKÉ ŽENY

Společensky definovaná charakteristika genderu nemusí odpovídat psychologickému a sociálnímu nastavení ani zájmům a potřebám každého jedince. Problémem však je, že tyto proměnlivé předpoklady vztahující se k genderu jsou přijímány za obecně platné, správné, normální a zakládá se na nich rozdílný přístup k osobám ženského či mužského pohlaví. Lidé často podléhají tzv. **genderovým stereotypům**, tedy zjednodušujícím souhrnným popisům a pravidlům určeným ženám a mužům. Jedná se často o předsudky a mylné představy o „správném“ či „přirozeném“ chování a obecném posuzování jedinců na základě jejich příslušnosti k určitému pohlaví bez hlubší specifikace toho, co je těmto jedincům vrozené a co získali výchovou, jaké jsou jejich individuální vlastnosti, schopnosti, názory, představy o životě apod.

Setkáváme se s tím, že u žen se očekává pasivita, citlivost, nesamostatnost či zájem o ruční práce, nadšení malými dětmi atd. – tedy vlastnosti využitelné především ve sféře soukromé (rodinu, domácnost, péči o slabé a nemohoucí apod.). Naopak s muži bývá spojována iniciativnost, racionalita, nezávislost, ale také technická zdatnost, motoristické záliby atd. – vlastnosti důležité pro veřejnou sféru (zaměstnání, kariéru, budování světa, podíl na moci apod.).

Past genderových stereotypů v rámci svého plochého zjednodušování v sobě nese dvojí úskalí:

- radikální oddělení „ženských“ a „mužských“ znaků, tedy vizi, že „normální“ a „správná“ žena nevykazuje žádné rysy mužství a stejně tak muž nevykazuje rysy ženské

- předpoklad, že všechny příslušnice a příslušníci daného pohlaví sdílejí v zásadě stejné zájmy, hodnoty, potřeby, životní styl apod., a tvoří tak jakousi ucelenou skupinu, která nepřipouští různorodost.

Stereotypy a s nimi související předpoklady vázané na role žen a mužů mají za následek, že ženy nemají stejnou příležitost dokázat své předpoklady a schopnosti i v jiných, kam byl ženám tradičně zapovězen přístup. Nemají dostatečné zastoupení v zásadních rozhodovacích procesech a pozicích. Nepodílejí se na mocenských strukturách, které určují podobu společenského uspořádání a kvalitu života v něm. A stejně tak muži, kteří sice ve veřejné sféře dominují se setkávají s předsudky a omezeními v případech, kdy se rozhodnou působit více v soukromé sféře, chtějí být aktivní součástí rodiny a domácnosti, nechtějí se projevovat skrze všeobecně přijímané racionální hodnoty. Tyto nerovné šance jsou pak ještě podporovány kontaktem s okolím, které takovéto nesterotypní muže nelichotivě označuje jako „žženštilé“ či dokonce „pod pantoflem“ a ženy jako „mužatky“ a např. v souvislosti s jejich rozhodnutím pro budování pozice na trhu práce nebo třeba ve výzkumu jako „kariéristky“ a „krkavčí matky“.

GENDEROVÁ SMLOUVA

Je důležité si uvědomit, že genderové stereotypy se projevují nejen na úrovni vzájemné komunikace a kontaktu mezi jednotlivci, ale i na strukturální úrovni společnosti, v níž žijeme. Každá společnost předepisuje svým členkám/členům určité vlastnosti, způsoby chování a vzorce vzájemné interakce v závislosti na jejich pohlaví. Tyto předpisy jsou zakotveny i ve společenských institucích jako jsou hospodářství, politický systém, vzdělávací systém, náboženství, rodinné uspořádání apod.

Stereotypy jsou vázány jak na jednotlivé osoby, tak na různé části společenské struktury. Jiný význam a ohodnocení se dostává např. strojírenskému průmyslu a informačním technologiím (jako oborům, ve kterých tradičně dominují muži) a tzv.

feminizovaným oborům jako je např. školství či zdravotnictví (obory s převahou zastoupení žen, byť i zde jsou vedoucí posty ve většině obsazeny muži). Odlišná hodnota se pak odráží např. ve výši platů, společenské prestiži či popularitě těchto oborů jako politicky zajímavého tématu apod.

Nerovnost se projevuje i v tzv. symbolické sféře, která odkazuje k výše zmíněné rozdílné hodnotě „ženských“ a „mužských“ oborů, ale dotýká se i všeobecně přijí-

maných hodnot a norem společnosti – např. rovinou kultura vs. příroda. Cokoliv je spojeno s kulturou – lidstvem, rozvojem, hospodářstvím, duševní činností, vědou apod. je označováno jako racionální a tudíž tradičně „mužská“ doména. Oproti tomu hodnoty spojené s přírodou – vznikem života, péčí, křehkostí apod. souvisejí s emocionalitou, která je přiřazována ženám. Důležitým závěrem pak je, že „mužské“ je ve vládnoucím patriarchálním řádu nadřazeno „ženskému“ a cokoliv je nadřazené, má právo ovládat a využívat méněcenné.

Návratka (můžete ji vyplnit i na internetu na <http://www.nesehnuti.cz>)

DOBROVOLNÍK / DOBROVOLNICE NESEHNUTÍ

titul, jméno a příjmení:

datum narození:

adresa:

kontaktní telefon:

e-mail:

studující – obor: .....

pracující – obor: .....

jak jste se o NESEHNUTÍ dozvěděl(a):

zajímám se o tyto kampaně NESEHNUTÍ:

- Zastřeno na hypermarkety
- Zbraně, nebo lidská práva?
- Ženská práva jsou lidská práva
- Jídlo místo zbraní
- Bezpečí pro uprchlíky
- Ekologické aktivity
- Večery s NESEHNUTÍm
- Knihovna NESEHNUTÍ
- další aktivity: .....

Mohu Vám nabídnout:

- sběr podpisů pod petice
- pomoc s informačními stánky
- účast na akcích
- překlady – jazyk:
- šíření informačních materiálů
- korektury textu
- fotografování
- natáčení videokamerou
- občasný rozvoz autem
- monitorování médií
- malování transparentů
- jiné: .....

kolik času týdně chci zhruba činnosti NESEHNUTÍ věnovat: .....

zašlete mi, prosím, další informační materiály

místo pro vaše vzkazy:

podpis dobrovolníka / dobrovolnice NESEHNUTÍ

Podpisem dávám výslovný souhlas se zařazením údajů do evidence dobrovolníků/ice NESEHNUTÍ (v souladu se zákonem 101/2000 Sb. – Zákon o ochraně osobních údajů).
Poznámka: vložte do obálky a pošlete na adresu NESEHNUTÍ.

